

PAPER DETAILS

TITLE: Farkli Brans Öğretmenlerinin Beden Egitimi ve Spor Öğretmenlerine ve Beden Egitimi ve Spor Dersine Yönelik Algilarinin Metaforik Analizi

AUTHORS: Yakup KOÇ,Samed YENİÇERİ

PAGES: 106-125

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1080538>

Metaphoric Analysis of Perceptions of Different Branch Teachers towards Physical Education and Sports Teachers and Physical Education and Sports Course*

Yakup KOÇ **, Samed YENİÇERİ ***

Received date: 30.04.2020

Accepted date: 11.07.2020

Abstract

The aim of this study is to reveal the perceptions of different branch teachers on physical education and sports (PES) teachers and physical education and sports (PES) course. In this study, one of the qualitative research designs, phenomenology, has been used. The study group consists of 346 teachers working in the high schools of İstanbul in the 2018-2019 academic year. Research data has been obtained from the completion of the sentences such as; "PES teacher is like..... Because....." and "PES course is like Because....." The analysis of the data is composed of naming, classification, category development, ensuring validity and reliability and transferring data to computer. A total of 346 teachers generated 215 different metaphors for PES teachers and 191 for PES course. In the study, 97% positive metaphors were produced for physical education and sports teacher and for physical education and sports course. When the conceptual categories belonging to the metaphors generated are examined, teachers have generated metaphors for PES teachers mostly belonging to the categories below: as A Health and Peace Source, as a guide, as An Instructor. They generated metaphors for PES course mostly on the following categories: as a health and peace source, as an expression of values and emotions and in relation with nature.

Keywords: Physical education and sports teacher, physical education and sports course, metaphor.

* This study was prepared by summarizing Samed Yeniçeri's master thesis accepted at Erzincan BY University Institute of Health Sciences (2019) and presented at the "III. International Congress of Physical Education, Sport, Recreation and Dance Congress" with the same name.

** Erzincan Binali Yıldırım University, Department of Physical Education and Sports, Erzincan, Turkey; yakupkoc@erzincan.edu.tr.

*** Ministry of National Education, İstanbul, Turkey; smdyncr24@hotmail.com

Farklı Branş Öğretmenlerinin Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerine ve Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Algılarının Metaforik Analizi*

Yakup KOÇ **, Samed YENİÇERİ ***

Geliş tarihi: 30.04.2020

Kabul tarihi: 11.07.2020

Öz

Bu çalışmanın amacı, farklı branş öğretmenlerinin beden eğitimi ve spor (BES) öğretmenlerine ve beden eğitimi ve spor (BES) dersine yönelik algılarını ortaya çıkarmaktır. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden biri olan fenomenoloji (olgu bilim) kullanılmıştır. Çalışma grubunu 2018-2019 eğitim-öğretim yılında İstanbul'da liselerde görev yapan 346 öğretmen oluşturmuştur. Araştırma verileri öğretmenlerin "Beden eğitimi ve spor öğretmeni gibidir. Çünkü" ve "Beden eğitimi ve spor dersi gibidir. Çünkü" cümlelerini tamamlamaları ile elde edilmiştir. Verilerin analizi "adlandırma, tasnif etme, kategori geliştirme, geçerlik ve güvenilirliği sağlama ve verileri bilgisayar ortamına aktarma" aşamalarından oluşmuştur. Çalışmaya katılan toplam 346 öğretmen, BES öğretmeni için 215, BES dersi için 191 farklı metafor üretmişlerdir. Araştırmada BES öğretmeni için ve BES dersi için % 97 oranında olumlu yönde metafor üretilmiştir. Üretilen metaforların ait olduğu kavramsal kategoriler incelendiğinde katılımcıların BES öğretmenleri için en çok "sağlık ve huzur kaynağı", "rehber", "öğretici" kategorilerine ait metaforlar üretirken, BES Dersi için en çok "sağlık ve huzur kaynağı", "değer ve duyguların ifadesi", "tabiatla ilgili" kategorilerine ait metaforlar ürettikleri belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Beden eğitimi ve spor öğretmeni, beden eğitimi ve spor dersi, metafor.

* Bu çalışma, Samed Yeniçeri'nin Erzincan BY Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nde (2019) kabul edilen yüksek lisans tezinden özetlenerek hazırlanmış ve aynı adla III. Uluslararası Beden Eğitimi, Spor, Rekreasyon ve Dans Kongresi'nde sunulmuştur

** Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, Erzincan, Türkiye; yakupkoc@erzincan.edu.tr.

*** MEB, İstanbul, Türkiye; smdyncr24@hotmail.com

1. Giriş

Eğitim en genel anlamıyla önceden belirlenmiş esaslara göre kişinin davranışlarında kendi yaşantısı ile kasıtlı olarak belli amaçlara göre istendik davranış değişikliği geliştirme, bilgi, beceri ve tutum kazandırma sürecidir (Fidan, & Erden, 1991). Modern anlayışta eğitim amaçlarının gerçekleşmesi için bireyin zihinsel eğitimi ile birlikte beden eğitimi ve spor (BES) da gereklidir (Tamer ve Pulur, 2001). Hiç şüphesiz ki bireyler spor yaparak hayat boyu gerekli olacak kazanımlar elde edecektir. Bireyler spor yaparak formda kalmanın ve sağlıklı olmanın önemini, baskıyı yönetebilme, hedef belirleyebilme ve hedefe ulaşılabilme, lider olabilme, takım olarak çalışmanın önemi, zaman yönetimi, asla pes etmeme, çok çalışmanın önemi, başarıdan ve başarısızlıktan ders çıkarma, saygı ve değer kavramlarının ne demek olduğu, sıkıntıların üstesinden nasıl gelinebileceği gibi birçok hayat dersini de öğrenmiş olacaktır. Bu kazanımların oluşabilmesi için özellikle BES derslerine ve BES öğretmenlerine ihtiyaç duyulmaktadır.

BES öğretmeni, öğretmenlik mesleğinin önemini bilen, Türk Milli Eğitim sisteminin amacına hizmet edecek bilimsel düzeyde ve ahlaki değerler çerçevesinde ders veren, insan haklarına saygılı, fanatik düşünceleri olmayan, özgür düşünen ve konuşan, doğru ve dürüst davranan kişidir (Tamer & Pulur, 2001). BES öğretmenlerinin bu nitelikleri çok iyi özümsemesi gerekmektedir. Çünkü 2019 itibarıyla BES öğretmenleri öğrenim gören yaklaşık 18 milyon öğrencinin büyük bir bölümüyle okullarda birebir iletişim halindedir. BES öğretmenin ülke sporunda kullanabileceği öğrenci sayısı dikkate alındığında bu hususun önemi daha da artmaktadır. BES öğretmenlerinin bu potansiyeli kullanabilmesi ancak aktif ve verimli geçebilen BES dersleriyle mümkündür. BES dersinde temel amaç sadece öğrencilerin bedensel gelişimlerini desteklemek değildir, öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve sosyal açıdan gelişimlerinin desteklenmesi de amaçlanmaktadır (Ünlü ve Aydos, 2007). BES dersleri öğrencilerin sağlıklı ilişkili yaşam kalitelerini de arttırmayı amaçlayan bir ders olma özelliğini taşımaktadır (Alparslan, 2008). Bu durum BES dersinin bir lüks olmadığı, aksine bir ihtiyacı karşıladığı anlaşılmaktadır.

İnsanlar çevrelerinde gerçekleşen olayları birbirlerinden farklı olarak algılamaktadır. Bu farklı algılamalara bağlı olarak bireylerin zihinlerinde anlamlandırmalar ve benzetmeler de farklılaşmaktadır (Marton, 1981). Bu benzetmeler de metaforlar aracılığıyla açığa çıkmaktadır. Metaforlar, bireylerin yaşadıkları hayatı, çevreyi, olayları, insanları ve nesneleri nasıl gördükleri; farklı benzetmeler kullanarak olayları açıklamaya çalışmada kullanılan bir araç olduğu düşünülmektedir (Cerit, 2008). Bir resim bir kelimeye bedelse, bir metaforun bir milyon kelimeye bedel olduğu vurgulanmaktadır (Polat, 2010). Metaforlar insanın dünyayı nasıl algıladığının, nesneler, olaylar, hareketler vb. hakkında ne düşündüklerinin açık ifadesidir. Sözcüğün kendi anlamı dışında kullanılması, gerçek anlam ile kastedilen yeni anlam arasında çağrışımın bulunması metaforu oluşturmaktadır (Türker, 2009).

Ülkemizde spor alanında daha çok branşlara yönelik metafor çalışmaları (Kurtipek, 2019) ağırlık kazanırken. Eğitim alanında ise 1980'li yıllardan günümüze yapılan metaforik algı araştırmalarının öğrenci, öğretmen ve öğretmen adayları üzerinde uygulandığı ve araştırmalarda genellikle ders, öğretmen ve okul kavramlarının ele alındığı görülmektedir (Aktamış ve Dönmez, 2016; Aydın ve Pehlivan, 2010; Dumanlı, 2014; Kalyoncu, 2012; Karaca ve Ada, 2013; Mertol, Doğlu ve Yılar, 2013; Oğuz, 2009; Saban, 2008; Saban, 2009; Soysal ve Afacan, 2012; Şengül, Katrancı ve Cantimer, 2014; Umuzdaş ve Umuzdaş, 2013). Beden Eğitimi ve spor eğitimi alanında ise ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ve spora yönelik algıları araştırma konusu olmuştur (Karaşahinoğlu ve İlhan, 2019; Koç, Murathan, Yetiş ve Murathan, 2015; Namlı, Temel ve Güllü, 2016; Sofi, 2015)

Farklı branş öğretmenlerinin BES öğretmenine ve BES dersine yönelik metaforik algıları merak edilen bir konudur. Bu konuda öğretmenler üzerinde yapılmış bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmanın bir boşluğu dolduracağı düşünülmektedir. Bu çalışmada, liselerde görev yapan farklı branş öğretmenlerinin BES öğretmenlerine ve BES dersine yönelik algılarını ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Araştırmada bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1-BES öğretmenine yönelik oluşturulan metaforlar ortak özellikleri bakımından hangi kategoriler altında toplanabilir?

2-BES dersine yönelik oluşturulan metaforlar ortak özellikleri bakımından hangi kategoriler altında toplanabilir?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden biri olan fenomenoloji (olgu bilim) kullanılmıştır. Olgu biliminde amaç insanların bir olguya yönelik yaşantılarını, algılarını ve bunlara yüklediği anlamları ortaya çıkarmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu çalışmada olgu olarak “beden eğitimi ve spor (BES) öğretmeni” ve “beden eğitimi ve spor (BES) dersi” seçilmiş ve farklı branş öğretmenlerinin bu olgulara yüklediği anlamlar açığa çıkarılmaya çalışılmıştır.

2.2. Araştırma Grubu

Araştırma 2018-2019 eğitim-öğretim yılında, İstanbul’a bağlı Başakşehir, Avcılar, Küçükçekmece ve Esenyurt ilçelerindeki 33 farklı lisede BES dışındaki branşlarda görev yapan öğretmenlerden 369 kişiye uygulanmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda 23 metafor eksik, uyumsuz ve yanlış olduğu gerekçesiyle araştırma kapsamından çıkarılmıştır. Böylece çalışma grubunu 346 katılımcı oluşturmuştur.

Araştırma için İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğünden 11.10.2018 tarihli 59090411-20-E. 19062860 sayılı izin alınmıştır. Ayrıca Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulunun 30.07.2018 tarihli 07-08 protokol nolu kararı ile etik onay alınmıştır.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

	Grup	f	%
Cinsiyet	Erkek	149	43.06
	Kadın	197	56.94
Okul Takımı veya Lisanslı Sporcu	Evet	68	27.64
	Hayır	278	72.36
Okul Türü	Anadolu Lisesi	95	27.46
	Çok Programlı Anadolu Lisesi	79	22.83
	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	56	16.18
	İmam Hatip Lisesi	48	13.87
	Temel Lise	46	13.29
	Kolej	22	6.36

Tablo 1’de araştırmaya katılanların erkek (f=149 % 43.06) ve kadın (f=197 % 56.94) dağılımı, okul takımı veya lisanslı sporcu olma durumları ve görev yaptıkları okulların türlerinin dağılımı belirtilmiştir.

2.3. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada liselerde eğitim veren BES öğretmenleri dışındaki öğretmenlere, “Kişisel Bilgiler” ve “Beden eğitimi ve spor öğretmeni gibidir. Çünkü” ve “Beden eğitimi ve spor dersi gibidir. Çünkü” ifadelerinin yazılı olduğu

metafor çalışma kağıdı verilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin bu ibareleri kullanarak, boşlukları doldurmaları istenmiştir.

2.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Öğretmenlerin geliştirdikleri metaforların analiz edilmesi ve yorumlanması beş aşamada gerçekleştirilmiştir. Bu aşamalar şunlardır:

Adlandırma Aşaması: Bu aşamada araştırmaya katılan öğretmenlerin ürettikleri metaforların alfabetik sıraya göre geçici bir listesi yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda adayların yazılarında, metaforların belirgin bir şekilde dile getirilip getirilmediğine bakılmıştır ve dile getirdikleri metaforlar kodlanmıştır (örneğin, sağlık, antrenör vb.).

Tasnif Etme (Eleme ve Arıtma) Aşaması: Bu aşamada katılımcıların ürettikleri metaforlar tekrar tek tek okunup gözden geçirilerek, her metafor; metaforun konusu, metaforun kaynağı ve metaforun konusu ile metaforun kaynağı arasındaki ilişki bakımından analiz edilmiştir.

Kategori Geliştirme Aşaması: Bu aşamada, katılımcıların oluşturduğu metaforlar, “BES öğretmeni” ve “BES dersi” kavramına yönelik sahip oldukları ortak özellikler bakımından irdelenmiş ve temalar oluşturulmuştur. Bu işlem esnasında farklı branş öğretmenlerinin BES öğretmenlerine yönelik oluşturduğu 346 metafor ve BES dersine yönelik oluşturduğu 346 metafor dikkate alınarak her metaforun bu iki olguyu nasıl kavramsallaştırdığına bakılarak sahip olduğu bakış açısına göre belli bir tema ile ilişkilendirilmiştir. BES öğretmeni için 16 ve BES dersi için 13 farklı kavramsal kategori oluşturulmuştur.

Güvenirliği Sağlama Aşaması: Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için, araştırmada oluşturulan kavramsal kategoriler altında verilen metaforların, söz konusu bir kavramsal kategoriye temsil edip etmediğini tespit etmek için uzman görüşüne başvurulmuştur. Bu amaç doğrultusunda uzman kişiye iki adet liste verilmiştir. Bunlar;

Örnek metaforların alfabetik sıraya göre dizili olduğu liste,

Farklı kavramsal kategorilerin adlarını ve özelliklerini içeren bir listedir.

Uzmandan bu iki listeyi de kullanarak birinci listedeki örnek metafor listesini, ikinci listedeki kavramsal kategoriye (hiçbir metafor dışarıda bırakmayacak şekilde) eşleştirmesi istenmiştir. Uzmanın yaptığı eşleştirmeler araştırmacının kendi yaptığı kategorileriyle karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalarda görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları tespit edilerek araştırmanın güvenilirliği, Miles ve Huberman’ın formülü (Güvenirlik = görüş birliği / (görüş birliği + görüş ayrılığı)) kullanılarak hesaplanmıştır (Miles ve Huberman, 1994).

Nitel çalışmalarda, uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun % 90 ve üzeri olduğu durumlarda istenilen düzeyde bir güvenilirlik sağlanmış olmaktadır (Saban, 2008).

Güvenirlik çalışmasında görüşüne başvuru uzman kişi, çalışmasında BES öğretmeni için 19, BES dersi için 17 metaforu araştırmacının yaptığından farklı bir kategoriye yerleştirerek ilişkilendirmiştir. Buna göre,

Güvenirlik;

BES öğretmeni için güvenilirlik = $327 / (327 + 19) = 0.945$

BES dersi için güvenilirlik = $329 / (329 + 17) = 0.951$ oranında güvenilirlik sağlanmıştır.

Verileri Bilgisayar Ortamına Aktarma Aşaması: Veriler bilgisayara aktarıldıktan sonra katılımcı sayısı (f) ve yüzdesi (%) hesaplanmıştır. İstatistiki veriler tablolar halinde sunulmuştur.

Katılımcıların ürettikleri metaforların kodlaması aşağıdaki gibi yapılmıştır.

Örnek 1: 1K28-3=> 1=Anket no, K=Kadın, 28=Yaş, 3=Kaç yıllık öğretmen olduğu.

Örnek 2: 7E32-10=> 7=Anket no, E=Erkek, 32=Yaş, 7=Kaç yıllık öğretmen olduğu.

3. Bulgular

3.1. BES Öğretmenine Yönelik Oluşturulan Kavramsal Metafor Kategorileri

3.1.1. Sağlık ve Huzur Kaynağı Olarak BES Öğretmeni

Bu kategori 34'ü farklı olmak üzere toplam 57 metafordan oluşmaktadır. Bu kategorideki metaforlar frekans dağılımına göre sırasıyla “doktor(6), psikolog(5), terapist(5), oksijen(3), ilaç(2), kurtarıcı(3), demir(3), diyetisyen(2), hayat (2), vitamin(2), turp(1), sağlık öğretmeni(1), renkler(1), temiz hava(1), stres topu(1), gıda(1), endorfin(1), mıknaş(1), sağlık(1), hayat kaynağı(1), lokomotif(1), sağlıklı yemek(1), nefes(1), sağlıklı beden vücut bulmuş hali(1), su arıtıcısı(1), ağaç(1), sakinleştirici ilaç(1), antidepresan(1), lizozom(1), çiçek(1), sportif(1), kahve(1), adrenalin(1) ve demir(1)” dir.

Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir;

“BES öğretmeni doktor gibidir. Çünkü doktorlar bizi ilaçlarla tedavi ederken BES öğretmenleri de sporla tedavi ederler.” (35K27-4)

“BES öğretmeni psikolog gibidir. Çünkü saldırgan veya sorunlu davranışları olan öğrencilerin spor yoluyla rehabilitasyonunu sağlar. Bu durum öğretmene bağlı olsa da genel anlamda BES öğretmenleri okullarda öğrencilerin sakinleşmelerini sağlarlar.” (170K54-22)

“BES öğretmeni temiz hava gibidir. Çünkü sürekli spor yaparak sağlıklı yaşamı özendirmektedir.” (11E29-5)

“BES öğretmeni stres topu gibidir. Çünkü kişinin stresini atmasında ve kişiyi motive etmede birebirdir.” (37K35-14)

“BES öğretmeni endorfin hormonu gibidir. Çünkü bedensel ve zihinsel olarak rahatlamak için bize yardımcı olur. BES öğretmeni ile kendimizi mutlu hissederiz.” (41K40-18)

3.1.2. Rehber Olarak BES Öğretmeni

Bu kategori 33'ü farklı olmak üzere toplam 46 metafordan oluşmaktadır. Bu kategorideki metaforlar frekans dağılımına göre sırasıyla “koç(5), rehber(3), antrenör(3), lider(2), pusula(2), ışık(2), gökkuşağı(2), hayat(2),deniz feneri(1), maestro-şef(1), ruhsal ve fiziksel gelişim aynası(1), sanatçı(1), aslan terbiyecisi(1), tipp-ex(1), takım kaptanı(1), akıl hocası(1), navigasyon(1), takım lideri(1), kutup yıldızı(1), gemi kaptanı(1), takım koçu(1), lokomotif(1), koç(hayvan)(1), ağabey(1), rehberlik hocası(1), yol gösterici(1), mancınık(1), ayna(1), tren(1), heykeltıraş(1), aşk(1), yıldız(1) ve doktor(1)” dır.

Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir:

“BES öğretmeni koç gibidir. Çünkü öğretmen öğrenciye vücudunu nasıl kullanacağını, nasıl daha sağlıklı kalacağını, hangi sporlarda başarılı olabileceğini gösterir.” (15E35-13)

“BES öğretmeni rehber gibidir. Çünkü sportif yeteneklerimizi keşfetmemiz açısından bize rehberlik eder.” (32E34-12)

“BES öğretmeni pusula gibidir. Çünkü öğrencileri spor konusunda yönlendirerek, onların sağlıklı olmasını sağlar.” (80K31-4)

“BES öğretmeni tipp-ex gibidir. Çünkü diğer derslerin ağırlığı altında bunalan öğrencilerdeki hataları silerek, yeni başlangıçlara yönlendiren kişidir.” (93K27-4)

“BES öğretmeni ışık gibidir. Çünkü sportif faaliyetlerde birçok öğrencinin yoluna ışık tutar.” (120E28-3)

3.1.3. Öğretici Olarak BES Öğretmeni

Bu kategori 33’ü farklı olmak üzere toplam 41 metafordan oluşmaktadır. Bu kategorideki metaforlar frekans dağılımına göre sırasıyla “aşçı(3), ışık(2), ay(2), mum(2), kitap(2), bahçıvan(2), anahtar(2), güneş(2), sağlığın ve yüksek enerjinin sembolü(1), bisiklet(1), fitnees eğitmeni(1), heykeltraş(1), mahallenin ağabeyi-ablası(1) yaşam rehberi(1), beden terbiyecisi(1), orkestra şefi(1), çınar ağacı(1), spor koçu(1), sağlıklı yaşam koçu (1), arıtma tesisi(1), labirent(1), anaç bir tavuk(1), tabu oyunundaki kukla(1), humuslu toprak(1), okulun temel direği(1), ağaç(1), cilt bakım kremi(1), gökkuşağı(1), torna makinesi(1), çiftçi(1), kalem(1) ve kandil(1)” dir.

Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir:

“BES öğretmeni aşçı gibidir. Çünkü aşçı yemeğini ne kadar titizlikle yaparsa yemeği o derece güzel olur. Öğretmen de öğrencilerini ne kadar önemser ve onlara değer verirse öğrenci o derece iyi bir sporcu olur.” (17E24-2)

“BES öğretmeni ay gibidir. Çünkü karanlık zamanlarda ay ışığı aydınlık verir. Öğrenciler de bu ay ışığı altında aydınlanır ve görünür hale gelirler.” (45K28-5)

“BES öğretmeni bahçıvan gibidir. Çünkü en güzel çiçekleri o yetiştirir. Yorgunluk nedir bilmeden onlara ışık verir, onları besler, yeşillendirir, renkli ve kokulu çiçekler yetiştirir.” (75E32-7)

“BES öğretmeni arıtma tesisi gibidir. Çünkü her kesimden gelen öğrencileri spor ile eğitir ve toplumun istediği bir vatandaş olarak tekrar topluma kazandırır.” (193E55-29)

“BES öğretmeni humuslu toprak gibidir. Çünkü humuslu topraklarda nasıl farklı birçok çeşit ürün verimli bir şekilde yetişiyorsa BES öğretmeni de birçok spor dalında bilgi sahibi olup öğrencilerin sağlıklı yetişmelerini sağlar.” (206E30-69)

3.1.4. Değer ve Duyguların İfadesi Olarak BES Öğretmeni

Bu kategori 28’i farklı olmak üzere toplam 32 metafordan oluşmaktadır. Bu kategorideki metaforlar frekans dağılımına göre sırasıyla “anne(2), altın(2), joker(2), cankurtaran(1), hediye(1), anne ve baba(1), okulun kalesi(1), şarap(1), okulun sır deposu(1), tatil(1), özgürlük heykeli(1), karakter ve kişilik(1), süper kahraman(1), özgürlük(1), okulun Kadir İnandır’ı(1), bakır(1), çağlayandan aşağı akıp durgunlaşan su(1), okulun ön yüzü(1), Nevşehir(1), kardeş(1), kurtarıcı(1), ünlü(1), baba(1), kahraman(1), yeniden doğmak(1), okulun vitrini(1), maden(1) ve fırsat(1)” tır.

Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir:

“BES öğretmeni anne gibidir. Çünkü bütün dertlerin kaynağını çözer.” (239K38-13)

“BES öğretmeni karakter ve kişilik gibidir. Çünkü güçlü bağlar ve bağlılık, takım ruhu, grup etkileşimi gibi oyun ve spor alanlarında görülen özellikleri vardır ve bu özellikler kişilik gelişimini güçlendirir.” (142K29-2)

“BES öğretmeni kardeş gibidir. Çünkü her zaman yanındadır.” (235E35-11)

“BES öğretmeni baba gibidir. Çünkü bizi bizden çok düşünür, sağlığımız için çabalar.” (279E38-10)

3.1.5. Kâşif Olarak BES Öğretmeni

Bu kategori 12’si farklı olmak üzere toplam 20 metafordan oluşmaktadır. Bu kategorideki metaforlar frekans dağılımına göre sırasıyla “kâşif(5), yetenek avcısı(3), sarraf(3), sihirbaz(1),

güneş(1), altın dedektörü(1), ışık(1), heykeltraş(1), sanatkâr(1), mikroskop(1), süzgeç(1) ve mucit(1)" tir.

Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir:

"BES öğretmeni kâşif gibidir. Çünkü farklı yeteneği olan öğrencileri ilk keşfedenler genelde onlardır." (23E36-13)

"BES öğretmeni yetenek avcısı gibidir. Çünkü çocuğun herhangi bir spora ilgisi, yeteneği varsa bunu fark edecek kişidir." (12K27-4)

"BES öğretmeni altın dedektörü gibidir. Çünkü derslerde başarısız olan öğrencilerin sporda başarılı olduğunu keşfedebilir. Tembel diye, bu çocuk okumaz diye yaftalanan öğrenciyi dedektör gibi bulup bambaşka bir alanda çocuğu başarılı kılabilir." (109K31-4)

"BES öğretmeni sanatkâr gibidir. Çünkü öğrencilerde gizli kalmış yetenekleri fark ederek bir sanatkâr gibi onları işleyip, yetiştirerek onları hayata hazırlar." (225K33-8)

3.1.6. Nesnelerle İlgili Olarak BES Öğretmeni

Bu kategori 17'si farklı olmak üzere toplam 18 metafordan oluşmaktadır. Bu kategorideki metaforlar frekans dağılımına göre sırasıyla "makine(2), İngiliz anahtarı(1), kamera(1), plastik top(1), beyaz bir kağıt(1), lastik top(1), dinamo(1), acil durum butonu(1), uzay mekiği(1), oyun hamuru(1), şarj aleti(1), mum(1), bater (1), zimba(1), demir(1), akü(1) ve anahtar(1)" dır.

Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir:

"BES öğretmeni makine gibidir. Çünkü bakıldıkça, yağlandıkça, çalıştıkça paslanmaz; ömrü uzar ve üretmeye devam eder." (228K37-16)

"BES öğretmeni İngiliz anahtarı gibidir. Çünkü okulun bel kemikleri olarak ihtiyacınız olan her konuda yanınızda olmaya istekli ve yeteneklidirler. Zahmet çekmediklerini, rahat olduklarını düşünürsünüz ancak onlar sizin tahmin ettiğinizden çok daha fazlasını yaparlar." (24K35-10)

"BES öğretmeni kamera gibidir. Çünkü bizim hareketlerimizin yansımasıdır." (43E49-23)

"BES öğretmeni acil durum butonu gibidir. Çünkü her zaman yardımına ihtiyaç duyarız." (192K29-7)

3.1.7. Sportif Olarak BES Öğretmeni

Bu kategori 20'si farklı olmak üzere toplam 28 metafordan oluşmaktadır. Bu kategorideki metaforlar frekans dağılımına göre sırasıyla "hareketli(3), fişek(3), zimba(2), sportif(2), atletik(2), karınca(2), yılanmış şarap(1), spor adamı(1), işleyen demir(1), hareketliliğe adım(1), lastik(1), şimşek(1), atlet(1), delikanlı(1), sportif karınca(1), müzik(1), atom karınca(1), hareketlilik(1), çalışkan bir öğrenci(1) ve olimpiyatçı(1)" dır.

Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir:

"BES öğretmeni hareketli gibidir. Çünkü spor hareket demektir ve hareketli olmayı gerektirir." (209K36-7)

"BES öğretmeni fişek gibidir. Çünkü çok aktif ve etkindir." (214E40-20)

"BES öğretmeni sportif gibidir. Çünkü uğraştığı spor ile vücuda atletik görünüm kazandırır. Böylece daha çevik, daha canlı olunur." (86K32-6)

"BES öğretmeni atom karınca gibidir. Çünkü sürekli hareket edip her yere yetişir." (217K38-15)

3.1.8. Disiplin Olarak BES Öğretmeni

Bu kategori 9'u farklı olmak üzere toplam 16 metafordan oluşmaktadır. Bu kategorideki metaforlar frekans dağılımına göre sırasıyla "komutan(5), asker(2), gardiyan(2), disiplin(2), kolluk kuvveti(1), kanun(1), aslan(1), okulun disiplin abidesi(1) ve ilaç(1)" dir.

Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir:

"BES öğretmeni komutan gibidir. Çünkü aynı anda birçok öğrenciye komut vererek, düzeni ve disiplini sağlar." (73K26-5)

"BES öğretmeni asker gibidir. Çünkü her zaman disiplinlidir." (10K41-15)

"BES öğretmeni gardiyan gibidir. Çünkü dört duvar içinde ders yapmaya mahkûm öğrencileri avluya çıkarıp hava aldırır. Genel olarak düzen ve disiplini sağlar." (95K31-2)

"BES öğretmeni kanun gibidir. Çünkü derse ait eşyaları kullanmamız için hep kuralları vardır." (129K27-4)

3.1.9. Arkadaş Olarak BES Öğretmeni

Bu kategori 4'ü farklı olmak üzere toplam 13 metafordan oluşmaktadır. Bu kategorideki metaforlar frekans dağılımına göre sırasıyla "arkadaş(9), dost(2), öğrenci dostu(1) ve hareketli arkadaş(1)" tur.

Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir:

"BES öğretmeni arkadaş gibidir. Çünkü yeri gelir öğrencisiyle oyun oynar, yeri gelir onların sorunlarını dinler." (13E31-4)

"BES öğretmeni arkadaş gibidir. Çünkü öğretmen, öğretmen olarak tavsiyelerini ve bilgilerini verirken, bir arkadaş gibi de öğrenciyi motive edip onu anlayabilmelidir." (33E46-20)

"BES öğretmeni dost gibidir. Çünkü kendi çıkarı için değil öğrencisinin iyiliği için çalışır." (53K55-30)

"BES öğretmeni öğrenci dostu gibidir. Çünkü genel kültür ders öğretmenleri olarak bizler sizin kadar öğrenciyle sohbet edemiyor, onları dinleyip sorunlarına eğilemiyoruz ama BES öğretmenleri bunlar için daha fazla zaman bulabiliyor." (207K37-5)

3.1.10. Bilgi Kaynağı Olarak BES Öğretmeni

Bu kategori 6'sı farklı olmak üzere toplam 6 metafordan oluşmaktadır. Bu kategorideki metaforlar frekans dağılımına göre sırasıyla "bilim insanı(1), hazine sandığı(1), şiir(1), tabula rosa(1), gökkuşağı(1) ve teknik direktör(1)" dür.

Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir:

"BES öğretmeni teknik direktör gibidir. Çünkü teknik direktör nasıl bir takımın bütün fiziksel değerlerini değerlendirip, takım gelişimi için analiz yaparsa bir BES öğretmeni de fiziksel gelişim için o denli uzmanca analiz yapar." (34E30-4)

"BES öğretmeni bilim insanı gibidir. Çünkü fiziksel ve duygusal olarak sporda ne yapabileceğini anlar." (143K49-10)

"BES öğretmeni gökkuşağı gibidir. Çünkü her spor dalına ilişkin bilgi birikimine sahiptir. Farklı spor alanlarına ilgi duyup, yeteneği olan öğrencileri yönlendirebilir." (155K30-6)

"BES öğretmeni hazine sandığı gibidir. Çünkü hazine sandığındaki değerler kadar önemli spor ve yaşam bilgisine sahiptir." (199K26-3)

3.1.11. Güç ve Dayanıklılık Olarak BES Öğretmeni

Bu kategori 13'ü farklı olmak üzere toplam 23 metafordan oluşmaktadır. Bu kategorideki metaforlar frekans dağılımına göre sırasıyla “demir(4), çelik(5), enerji(3), enerji içeceği(2), dağ(1), çam ağacı(1), enerji küpü(1), ağaç(1), enerji kaynağı(1), bina temeli(1), zımba(1), mitokondri(1) ve ışık(1)” dır.

Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir:

“BES öğretmeni demir gibidir. Çünkü demir gibi sağlamdır.” (82E29-6)

“BES öğretmeni çelik gibidir. Çünkü BES öğretmenin hayatı spor yapmak üzerine olduğu için tıpkı bir çelik gibi sert ve sağlamdır.” (250E28-4)

“BES öğretmeni dağ gibidir. Çünkü tırmandıkça, gezdikçe insanı güçlendirir ve ona dayanıklılık kazandırır.” (27E39-12)

“BES öğretmeni mitokondri (organel) gibidir. Çünkü enerjileri hiç bitmez.” (264K30-4)

3.1.12. Sevgi unsuru Olarak BES Öğretmeni

Bu kategori 7'si farklı olmak üzere toplam 7 metafordan oluşmaktadır. Bu kategorideki metaforlar frekans dağılımına göre sırasıyla “en sevilen öğretmen(1), acı kahve(1), panda(1), şiir(1), şeker(1), sevgi(1) ve özgürlüğe açılan kapı(1)” dır.

Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir:

“BES öğretmeni acı kahve gibidir. Çünkü içtikçe tadı damağına yayılır ve güzelliğini, kalitesini zamanla anlarız.” (56K29-4)

“BES öğretmeni panda gibidir. Çünkü çok rahattır ve eğlencelidir.” (224E28-4)

“BES öğretmeni şeker gibidir. Çünkü öğrencilerin her türlü sorunlarıyla ilgilenir. Bütün öğrenciler onu sever.” (271E40-12)

“BES öğretmeni sevgi gibidir. Çünkü o ders çok mutlu olunan bir derstir. Öğretmeni çok sevilir.” (276K30-6)

3.1.13. Tabiatla İlgili Olarak BES Öğretmeni

Bu kategori 13'ü farklı olmak üzere toplam 20 metafordan oluşmaktadır. Bu kategorideki metaforlar frekans dağılımına göre sırasıyla “ağaç(3), güneş(3), hayat(3), yıldız(2), aslan(1), sonbahar mevsimi(1), ceviz(1), güvercin(1), kaktüs(1), çiçek(1), liman(1), arı(1) ve gökkuşağı(1)” dır.

Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir:

“BES öğretmeni aslan gibidir. Çünkü okulu sahiplenir.” (83E29-4)

“BES öğretmeni ceviz gibidir. Çünkü beyin gelişimine yardımcıdır.” (141K28-2)

“BES öğretmeni kaktüs gibidir. Çünkü dışarıdan hoş görünmezken, kendisi bereket dolu keşfedilmeyi bekleyen bir cevherdir.” (242K42-18)

“BES öğretmeni arı gibidir. Çünkü BES öğretmeni bütün bayramlar ve törenlerde aktif olarak yer almaktadırlar.” (308E28-5)

3.1.14. Rahatlık Olarak BES Öğretmeni

Bu kategori 6'sı farklı olmak üzere toplam 8 metafordan oluşmaktadır. Bu kategorideki metaforlar frekans dağılımına göre sırasıyla "rahatlık(3), minder(1), kanep(1), hidrolik direksiyon(1), gamsız insan(1) ve 3 çocuklu bir ailenin 3. Çocuğu(1)," dur.

Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir:

"BES öğretmeni rahatlık gibidir. Çünkü çalışma şartları oldukça rahattır." (52E37-15)

"BES öğretmeni kanep(1) gibidir. Çünkü öğretmenlik mesleği içinde en rahat standartlara sahiptir." (42E34-7)

"BES öğretmeni hidrolik direksiyon gibidir. Çünkü rahattır ve öğrenciyi sıkıp, bunaltmaz." (74K30-3)

"BES öğretmeni üç çocuklu bir ailenin üçüncü çocuğu gibidir. Çünkü en rahat branşa sahiptir. Ayrıca kendine ait odası vardır." (299K27-3)

3.1.15. Zaman Olarak BES Öğretmeni

Bu kategori 1 metafordan oluşmaktadır. Bu kategorideki metafor "çalar saat(1)" tır.

Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir:

"BES öğretmeni çalar saat gibidir. Çünkü çocukları uyandırır ilk ders. Bence her gün ders başlamadan müdür beyin günaydın, iyi dersler faslından sonra öğrencilerin uyanıp, kendine gelmesi için BES öğretmeni eşliğinde eğlenmeleri gerekir." (105K27-6)

3.1.16. Olumsuz Davranış Olarak BES Öğretmeni

Bu kategori 10 farklı metafordan oluşmaktadır. Bu kategorideki metaforlar frekans dağılımına göre sırasıyla "emekli(1), sigara(1), boş ders öğretmeni(1), gençlik(1), hırsız(1), sünger(1), okulun memuru(1), canavar(1), milli takımın aynası(1), koala(1)" dır.

Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir:

"BES öğretmeni emekli gibidir. Çünkü sürekli yatar." (72E30-4)

"BES öğretmeni gençlik gibidir. Çünkü zamanını boş geçirir." (115K33-8)

"BES öğretmeni sünger gibidir. Çünkü en kolay şekilde para kazanır ve çok iş yapmış gibi böbürlenir." (208K29-5)

"BES öğretmeni milli takımın aynası gibidir. Çünkü okullarda BES dersi öğretmenleri çocukların önüne topu yuvarlamaktadır. Çocuklar da mahalleden öğrendikleri şekilde futbol, basketbol oynamaktadır. Milli takımlardaki başarısızlığın ana sebebi BES öğretmenleridir." (303E33-8)

Tablo 2.BES Öğretmenlerine Yönelik Oluşturulan (Olumlu-Olumsuz) Metaforların Frekans Analizi

Metafor Konusu	Metafor Yönü	f	%
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni	Olumlu	334	97.11
	Olumsuz	10	2.89

Tablo 2 incelendiğinde, katılımcıların BES öğretmenine yönelik ürettikleri olumlu yöndeki metafor algıları sayısı (336, %97.11) iken olumsuz yöndeki metafor algıları sayısı ise (10, %2.89) olarak tespit edilmiştir.

3.2. BES Dersine Yönelik Oluşturulan Kavramsal Metafor Kategorileri

3.2.1. Sağlık ve Huzur Kaynağı Olarak BES Dersi

Bu kategori 63'ü farklı olmak üzere toplam 148 metafordan oluşmaktadır. Bu kategorideki metaforlar frekans dağılımına göre sırasıyla "terapi(22), ilaç(16), nefes(16), sağlık(7), müzik(5), güneş(4), stres topu(4), oksijen(4), su(3), vitamin(3), doktor(2), meditasyon(2), serotonin(2), rahatlık(2), sağlıklı yaşam(2), mutluluk(2), yenilenme(2), hayat(2), stresten kurtulma(2), beş yıldızlı mekânda öğle arası yemek yemek(1), ferahlık veren liman esintisi(1), akıl sağlığı(1), yemek(1), ihtiyaç(1), dans etmek(1), diyet(1), vücudun organları(1), mutluluk kaynağı(1), nane(1), psikoterapi(1), deşarj olma(1), kendine gelme seansı(1), şifahane(1), öğrencinin hava deposu (1), altın(1), enerji atılan alan(1), neşeli hayat(1), çikolata(1), bedene şifa(1), ritimli bir müzikle dans etmek(1), bilgisayar formatı(1), zeka geliştirici(1), sağlıklı yaşam kaynağı(1), burun spreyi(1), mitokondri(1), hava(1), filtre(1), toprak(1), kahve(1), doping(1), uzun ömür(1), adrenalin(1), hastane(1), serinlik veren bir içecek(1), heyecan(1), baklagil(1), şeker(1), yemek yemek(1), vücudun gıdası(1), arabanın yakıtı(1), tatlı(1), silgi(1) ve aşı(1)" dır.

Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir:

"BES dersi terapi gibidir. Çünkü kapalı alanlarda yalnızca öğrenmeye koşullandırılmış öğrencilerin soluklandığı, dinlendiği ve eğlendiği, aynı zaman da sağlık bulduğu ortamları oluşturur." (24K35-10)

"BES dersi ilaç gibidir. Çünkü beden ve ruh sağlığını korumayı ve geliştirmeyi sağlar." (7E32-10)

"BES dersi nefes gibidir. Çünkü her şeyin not verildiği ve sınava tabi tutulduğu bu dönemde öğrencilere nefes olur. Telefondan kafasını kaldırmayan, sürekli ders kitaplarına boğulan çocukların dört gözle beklediği derstir." (28K26-4)

"BES dersi ferahlık veren liman esintisi gibidir. Çünkü bu ders nefes almamızı, kendimize daha çok önem vermemizi ve sağlıklı yaşamamızı sağlar." (9K40-7)

"BES dersi nane gibidir. Çünkü nanenin insanı ferahlattığı gibi BES dersi de öğrencileri rahatladır." (71E31-4)

3.2.2. Değer ve Duyguların İfadesi Olarak BES Dersi

Bu kategori 43'ü farklı olmak üzere toplam 48 metafordan oluşmaktadır. Bu kategorideki metaforlar frekans dağılımına göre sırasıyla "özgürlük(4), sanat(2), hayal(2), özgürlük anıtı(1), hediye(1), kapı(1), en önemli ders(1), güzel bir şarkı(1), meslek dersi(1), öğrenciler için bir kaçış yolu(1), altın madeni(1), zincir(1), dört gözle beklenen bir gün(1), rahatlık(1), çömlek sanatı(1), yokuştan sonraki düzlük(1), demokratik süreçler(1), bedeni belli hareketler ile disipline eden bir ders(1), elmas(1), bedeninin dili(1), beklenen bir gün(1), acil durum(1), sürpriz(1), sihirli ayna(1), zincirlerinden kopmuş aslan(1), zirve yolculuğu(1), havalara uçmak(1), şefkat(1), kıskançlık kaynağı(1), su(1), sonsuzluk(1), kurtuluş(1), güvercin(1), mutluluk(1), akşam yemeği (1), toplumsal yapının temel unsuru(1), kanat(1), ihtiyaç(1), fair-play(1), fiziksel tasarı(1), sağlık bir makine programı(1), yıldız(1) ve kale arkasındaki taraftar(1)" dir.

Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir:

"BES dersi özgürlük gibidir. Çünkü çocukların ders programında ilk baktıkları ders BES dersidir. Çocuk kendini o derste çok mutlu hisseder ve bütün boş derslerin BES dersi olmasını diler." (112K28-5)

"BES dersi sanat gibidir. Çünkü sanatın değerini kimse bilmiyor." (211E41-17)

“BES dersi özgürlük anıtı gibidir. Çünkü beden dersinde öğrencilerin hepsi istediği gibi özgürce hareket edip havalara zıplar. Özgürlük anıtı gibi dünyadaki hiçbir şeyi takmazlar.” (21K35-11)

“BES dersi öğrenciler için bir kaçış yolu gibidir. Çünkü diğer derslerde bunalan öğrencilerin kafalarını dağıtabilecekleri tek zaman dilimi bu derstir. Evde ödev yapan, hafta sonu kurstan kursa koşturan öğrenciler için BES dersi nefes alabildikleri tek zamandır.” (97K27-3)

“BES dersi havalara uçmak gibidir. Çünkü hiçbir derste bu kadar mutlu olmuyor öğrenciler. Çocuğun sevdiği bir spor var ve bu derste gerçekleştirme imkânı buluyorlar. Kendi yeteneğini ortaya çıkarınca da mutlu oluyorlar.” (223K32-4)

3.2.3. Sevgi İfadeleriyle BES Dersi

Bu kategori 18’i farklı olmak üzere toplam 19 metafordan oluşmaktadır. Bu kategorideki metaforlar frekans dağılımına göre sırasıyla “çikolata(2), kışın giyilen triko(1), sevmek(1), lavaş(1), sevgili(1), tatlı(1), şeker(1), kahve(1), çay(1), hobi(1), bağımlılık(1), sevinç(1), çok lezzetli yemek(1), hayat(1), dondurma(1), en sevdiğimiz yemek(1), yemek(1) ve terapi(1)” dir.

Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir:

“BES dersi çikolata gibidir. Çünkü en sevdiğim ders ve kendimi en iyi hissettiğim derstir.” (195K43-22)

“BES dersi kışın giyilen triko gibidir. Çünkü sıcak ve sevimlidir.” (1K28-3)

“BES dersi tatlı gibidir. Çünkü her öğrenci BES dersini sever. Aynen tatlıyı da çoğu insanın sevdiği gibi.” (201K37-14)

“BES dersi bağımlılık gibidir. Çünkü vazgeçilmez ve sürekli.” (265K26-5)

3.2.4. Nesnelerle İlgili Olarak BES Dersi

Bu kategori 17’si farklı olmak üzere toplam 18 metafordan oluşmaktadır. Bu kategorideki metaforlar frekans dağılımına göre sırasıyla “ayna(2), spor aleti(1), stres topu(1), para(1), anahtar(1), spor ayakkabı(1), trambolin(1), şarj aleti(1), tutkal(1), pijama(1), oyun hamuru(1), meşale(1), ok(1), sünger(1), sürpriz yumurta(1), halat(1) ve kurşun kalem(1)” dir.

Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir:

“BES dersi para gibidir. Çünkü insanların paralarının bitmemesini istediği gibi BES dersinin de bitmemesini isterler.” (61E30-5)

“BES dersi tutkal gibidir. Çünkü öğrenciler bu dersler ile daha çok okula bağlanırlar ve derslere ilgileri artar.” (183E38-13)

“BES dersi halat gibidir. Çünkü öğrenciyi okula bağlayarak aralarında güçlü bir bağ kurar.” (343K35-13)

“BES dersi kurşun kalem ucu gibidir. Çünkü hemen biter.” (344K33-9)

3.2.5. Tabiatla İlgili Olarak BES Dersi

Bu kategori 20’si farklı olmak üzere toplam 35 metafordan oluşmaktadır. Bu kategorideki metaforlar frekans dağılımına göre sırasıyla “hayat(8), su(4), güneş(3), toprak(2), çiçek(2), doğa(2), yeşil bir elma(1), yayla(1), dört mevsim(1), galaksi(1), meyve ağacı(1), güvercin(1), okyanus(1), ulu bir meşe(1), tohum(1), baraj(1), hava durumu(1), gökkuşağı(1), kardelen çiçeği(1) ve plato(1)” dur.

Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir:

“BES dersi çiçek gibidir. Çünkü enerji ve hayat dolu bir derstir.” (93K27-4)

“BES dersi galaksi gibidir. Çünkü bütün dersleri içine alan ve her birini etkileyen bir derstir.” (111E38-15)

“BES dersi okyanus gibidir. Çünkü geniş spor alanları ve bahçelerde dilediğince koşturursunuz. Diğer derslerde bir oturağa sıkışan öğrenci, BES dersinde uçsuz bucaksız alanda koşturur.” (261K25-4)

“BES dersi tohum gibidir. Çünkü gereken önemi verirsek çiçek olur.” (286K37-12)

3.2.6. Eğlence Olarak BES Dersi

Bu kategori 10’u farklı olmak üzere toplam 24 metafordan oluşmaktadır. Bu kategorideki metaforlar frekans dağılımına göre sırasıyla “eğlence(7), eğlence treni(1), lunaparka gitmek(1), oyun(1), kokteyl(1), dans etmek(1), palyaço(1), lunapark(1), oyun alanı(1), aksiyon filmi(1), eğlenceli bir parti(1), düğün(1), ritim(1) ve lokomotif(1)” dir.

Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir:

“BES dersi eğlence gibidir. Çünkü öğrencilerin bedenlerini kullanabildikleri, eğlenebildikleri, sevdikleri şeyleri yapabildikleri bir derstir.”(6E44-24)

“BES dersi lunaparka gitmek gibidir. Çünkü hayata enerji katar.”(87K45-22)

“BES dersi palyaço gibidir. Çünkü öğrencileri eğlendirir. (101K46-18)

“BES dersi düğün gibidir. Çünkü çocukların coşkuyla koştuğu, heyecanlandığı, mutlu olduğu, eğlence dolu eylemlerin bulunduğu ortamdır.”(242K42-18)

3.2.7. Bedenin Dinlenmesi Olarak BES Dersi

Bu kategori 10’u farklı olmak üzere toplam 18 metafordan oluşmaktadır. Bu kategorideki metaforlar frekans dağılımına göre sırasıyla “teneffüs(5), tatil(3), yaz tatili(2), mola (2), şezlong(1), dinlenme dersi(1), diğer derslere verilen bir mola(1), mesai bitimi(1), pazar günü(1) ve özgürlük(1)” dür.

Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir:

“BES dersi teneffüs gibidir. Çünkü yoğun ders yükünün altında bir dinlenme alanıdır.” (42E34-7)

“BES dersi mesai bitimi gibidir. Çünkü mesai bitiminde insanlar rahatlar ve vücutlarını dinlendirir.” (255K26-4)

“BES dersi pazar günü gibidir. Çünkü hayatın ve derslerin yoğunluğuna bir mola verilir.” (256K27-4)

“BES dersi yaz tatili gibidir. Çünkü insanın stresini atabileceği, zihnin yorgunluğundan kurtulabileceği birçok aktiviteyi barındırır.” (309E31-4)

3.2.8. Güç ve Dayanıklılık Olarak BES Dersi

Bu kategori 6’sı farklı olmak üzere toplam 9 metafordan oluşmaktadır. Bu kategorideki metaforlar frekans dağılımına göre sırasıyla “doping(2), güç(2), enerji(2), enerji içeceği(1), dinamizm(1) ve şarj(1)” dir.

Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir:

“BES dersi enerji içeceği gibidir. Çünkü spor yaptıkça enerjimiz artar.” (74K30-3)

“BES dersi güç gibidir. Çünkü bireye ve öğrenciye güç kazandırmada araçtır.” (164K29-3)

“BES dersi dinamizm gibidir. Çünkü dinamik olmayı ve gelişmeyi ister.” (251E41-15)

“BES dersi enerji gibidir. Çünkü öğrencinin formda ve dinamik kalmasına ve vücudun iyileşmesine yardımcı olur.” (306E57-34)

3.2.9. Kâşif Olarak BES Dersi

Bu kategori 5 farklı metafordan oluşmaktadır. Bu kategorideki metaforlar frekans dağılımına göre sırasıyla “ayna(1), kâşif(1), maden işletme tesisi (1), coğrafi keşifler(1), yapay zekâ(1)” dır.

Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir:

“BES dersi ayna gibidir. Çünkü kendini keşfetmenin yollarını gösterir.” (51E35-10)

“BES dersi maden işleme tesisi gibidir. Çünkü ders esnasında değerler yetenekler ortaya çıkartılabilir.” (78E29-8)

“BES dersi coğrafi keşifler gibidir. Çünkü öğrenciler farkında olmadıkları yeteneklerini keşfederler.” (241K28-4)

3.2.10. Öğretici Olarak BES Dersi

Bu kategori 7 farklı metafordan oluşmaktadır. Bu kategorideki metaforlar frekans dağılımına göre sırasıyla “fırsat(1), lamba(1), işbirlikli öğrenme(1), hayat bilgisi(1), eğitici oyun(1), eğitici bilgisayar oyunu(1), eğlence(1)” dir.

Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir:

“BES dersi lamba gibidir. Çünkü öğrenciler BES dersinde aydınlanır.” (80K31-4)

“BES dersi hayat bilgisi gibidir. Çünkü öğrenciler vücudunu en doğru nasıl kullanması gerektiğini öğrenir.” (227E33-4)

“BES dersi eğitici bilgisayar oyunu gibidir. Çünkü hem eğlenirsin, hem öğrenirsin.” (260K24-2)

3.2.11. Yaşam Kaynağı Olarak BES Dersi

Bu kategori 2’si farklı olmak üzere toplam 4 metafordan oluşmaktadır. Bu kategorideki metaforlar frekans dağılımına göre sırasıyla “su (3) ve yaşam ve su ilişkisi(1)” dir.

Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir:

“BES dersi su gibidir. Çünkü insanın bedenlen ve ruhen olgunlaşmasını sağlayıp insana hayat verir.” (13E31-4)

“BES dersi su gibidir. Çünkü bedene can verir, zamanı su gibi geçirir.” (208K29-5)

3.2.12. Spor Faaliyeti Olarak BES Dersi

Bu kategori 5’i farklı olmak üzere toplam 7 metafordan oluşmaktadır. Bu kategorideki metaforlar frekans dağılımına göre sırasıyla “antrenman(3), aktivite(1), demir(1), etkinlik(1) ve ilaç(1)” dır.

Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir:

“BES dersi antrenman gibidir. Çünkü haftada bir gün düzenli spor yaptırır.” (178K31-8)

“BES dersi aktivite gibidir. Çünkü spor yapmak bir aktivitedir.” (2K35-10)

“BES dersi antrenman gibidir. Çünkü çocuklar bu dersi iple çeker ve spor ile ilgili çalışmalar yapıp farklı spor dallarını tecrübe edebilirler.” (102E34-10)

“BES dersi etkinlik gibidir. Çünkü spor etkinlikler ile geçecek bir derstir.” (209K36-7)

3.2.13. Yeterince Değer Verilmeyen BES Dersi

Bu kategori 5'i farklı olmak üzere toplam 8 metafordan oluşmaktadır. Bu kategorideki metaforlar frekans dağılımına göre sırasıyla “boş ders (4), boşluk doldurma(1), ikinci derece ders(1), külfet(1) ve boş zaman geçirme(1)” dir.

Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir:

“BES dersi boş ders gibidir. Çünkü öğretmen sadece topu verir ve çocuğa herhangi bir yönlendirmede bulunmaz.” (12K27-4)

“BES dersi boşluk doldurma gibidir. Çünkü boş ders olarak kullanılır.” (90K46-20)

“BES dersi 2. derece ders gibidir. Çünkü eğitim kurumlarında bu ders matematik, fizik gibi dersler kadar dikkate alınmaz. Adeta bu ders öğrenciye bir aktivite gibi sunulur.” (94E35-8)

Tablo 3. BES Dersine Yönelik Oluşturulan (Olumlu-Olumsuz) Metaforların Frekans Analizi

Metafor Konusu	Metafor Yönü	f	%
Beden Eğitimi ve Spor Dersi	Olumlu	338	97.69
	Olumsuz	8	2.31

Tablo 3 incelendiğinde, katılımcıların BES dersine yönelik ürettikleri olumlu yöndeki metafor algıları (f=338, % 97.69) iken olumsuz yöndeki metafor algıları ise (f=8, % 2.31) olarak tespit edilmiştir.

4. Tartışma ve Sonuç

Araştırma sonucunda farklı branş öğretmenlerinin BES öğretmeni (215 farklı metafor) ve BES dersi kavramlarına yönelik (191 farklı metafor) algıları ürettikleri metaforlar aracılığıyla ortaya konmaya çalışılmış ve yorumlanmıştır. Öğrenciler ve BES dersi öğretmeninden sonra bu kavramlara en yakın bireyler olan diğer branş öğretmenlerinin algılarının belirlenmesi önemli değerlendirmeler yapılmasına fırsat verebilecektir. Katılımcıların ürettikleri metaforların oldukça geniş alanlara dağıldığı görülmektedir. BES öğretmeni için 16 ve BES dersi için 13 farklı kavramsal kategori oluşturulmuştur. Metaforların sağlık, eğitsel durumlar, değerler, doğa, toplumsal hayat, içsel duygular, öğrenci gelişimi, olumlu ve olumsuz duygu durumları ile ilişkilendirilmesi bu çerçevenin genişliğini göstermektedir.

Bulgular değerlendirildiğinde BES öğretmeni ve BES dersinin en fazla sağlıkla ilişkilendirildiği görülmektedir. Çalışmada katılımcılar en çok BES öğretmeni için “sağlık ve huzur kaynağı” kategorisinde %16,52 ve BES dersi için “sağlık ve huzur kaynağı” kategorisinde %42,77 metafor üreterek bu kavramların sağlıkla ilişkilerini ortaya çıkarmıştır. Alparslan’a göre (2008) de BES dersleri öğrencilerin sağlıkla ilişkili yaşam kalitelerini arttırmayı amaçlayan bir ders olma özelliğini taşımaktadır. Okullarda sağlıklı bir neslin yetişmesi için BES öğretmenlerinin ve BES derslerinin önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırmanın “Eğlence Olarak BES Dersi” kategorisindeki bulgularına göre katılımcıların BES dersini “eğlence, eğlence treni, lunaparka gitmek, oyun, kokteyl, palyaço, lunapark, oyun alanı ve düğün” gibi kavramlarla ilişkilendirdikleri belirlenmiştir. Buradan katılımcıların BES dersine yönelik algılarının çok olumlu olduğu görülmüştür. Namlı, Temel ve Güllü (2016) çalışmalarında ortaokul öğrencilerinin BES dersine ilişkin “neşe verici olarak BES dersi” alt kategorisinde “eğlence, oyun, spor, özgürlük” gibi metaforlar ürettiği görülmüştür. Bu anlamda BES dersinin farklı branş öğretmenleri tarafından da sevilen ve neşeli bir ders olarak görüldüğü anlaşılmaktadır.

Yapılan araştırmada BES öğretmenlerinin, öğrencilerin bedensel ve zihinsel gelişimlerine katkıda bulunarak, öğrencilere yol gösterdiği (%13.33) düşünülmektedir. Pehlivan'a (1998) göre nitelikli bir BES öğretmeninde olması gereken niteliklerden biri de öğrenciyi yönlendirmeli, teşvik etmeli ve öğrenciyi rehberlik etmelidir.

Araştırmada ayrıca katılımcılar BES öğretmenlerini okulun düzen ve disiplinini sağlayan (%4.64) bireyler olarak gördüğünü ortaya koyan metaforlar üretmişlerdir. Nitekim Tunç'a (1999) göre de öğrencileri disipline etmek BES öğretmeninin görevlerindendir. Dolayısıyla okullarda disiplini sağlama ile BES öğretmenlerinin ilişkilendirilmesi farklı branş öğretmenlerinin de bu konuda farkındalık sahibi olduğunu göstermiştir.

Yapılan araştırmada farklı branş öğretmenlerinin BES öğretmenlerine yönelik olumsuz algısı (%2.89) ve BES dersine yönelik olumsuz algısı (%2.31) oldukça az görülmektedir. Bunda son yıllarda yapılan atama sayılarının artmasıyla birlikte BES derslerine bu branştan mezun olan öğretmenlerin girmesinin etkili olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte bazı BES öğretmenlerinin BES dersinin içeriğine uygun hareket etmemesi, bu branşın öğretmenlerine olan saygıyı olumsuz yönde etkilediğini göstermiştir. Nitekim Karahinoğlu ve İlhan'ın (2019), ortaokullarda BES öğretmenine yönelik çalışmada öğrenciler çizim yoluyla en çok "sinirli bir insan olarak BES öğretmeni" (f=74, %15,81) kategorisine yönelik metafor üretmişlerdir.

Araştırmanın sonucunda, metaforların öğretmenlerin BES öğretmeni ve BES dersi kavramına ilişkin algılarını ortaya çıkarmada bir araç olarak kullanılabileceği anlaşılmıştır. Bu alanda çalışmak isteyen araştırmacılara BES öğretmenlerine yönelik olumsuz algıların nedenlerini ortaya koyacak daha geniş katımlı ve nitel çalışmalar yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Aktamış, H. & Dönmez, G. 2016. Ortaokul öğrencilerinin fen bilimleri dersine, bilime, fen bilimleri öğretmenine ve bilim insanına yönelik metaforik algıları. *On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35, 7- 30.
- Alparlan, S. (2008). *Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin sergilediği öğretim davranışlarına ilişkin algıları ve öğrencilerin bu derse karşı geliştirdikleri tutumlar*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretme ve yöneticilerin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, (6), 461522.
- Dumanlı, E. (2014). Aktif öğrenmede bir teknik; metafor uygulaması, Türkçe öğretmen adaylarının Türkçe dersi algıları üzerine. *International Journal of Language Academy*, 2 (4), 68-85.
- Fidan, N. & Erden, M. (1991). *Eğitime giriş*, Ankara: Feryal Matbaacılık.
- Karaca, S. Y., & Ada, S. (2018). Öğrencilerin matematik dersine ve matematik öğretmenine yönelik algılarının metaforlar yardımıyla belirlenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(3), 789-800.
- Karahinoğlu, T., & İlhan, E. L. (2019). *Beden eğitimi öğretmeni algısına yönelik öğrenci çizimlerinin incelenmesi*. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 24(1), 1-15.
- Koç, M., Murathan, F., Yetiş, Ü. & Murathan, T. (2015). İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin spor kavramına ilişkin algıları. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(9), 294- 303.
- Kurtipek, S. (2019). Spor kulüplerine üye bireylerin spor kulübü kavramına ilişkin algılarının belirlenmesi: bir metafor analizi çalışması. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(1), 209-145.

- Marton, F. (1981). Phenomenography describing conceptions of the world around us. *Instructional Science* (10), 177-200.
- Mertol, H., Doğlu, M. & Yılar, B. (2013). Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin sosyal bilgiler dersine ilişkin metaforik algıları. *Journal of Gifted Education Research*, 1 (3), 176-183.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *An expanded sourcebook qualitative data analysis*. Thousand Oaks, California: Sage Publications.
- Namlı, A., Temel, C. & Güllü, M. (2016). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin ürettikleri metaforlar. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(2), 479-496.
- Oğuz, A. (2009). Öğretmen adaylarına göre ortaöğretim öğretmenlerini temsil eden metaforlar. *Milli Eğitim Dergisi*, 182, 36-56.
- Pehlivan Z. (1998). Nitelikli beden eğitimi ve spor öğretmeni yetiştirme. Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu, *Spor Bilimleri Kongresi*. Erzurum, 7-23.
- Polat, S. (2010) *İlköğretim 6-7 Sınıf öğrencilerinin matematik kavramına ilişkin kullandıkları metaforlar*, Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 14(55), 459-496.
- Saban, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281-326.
- Sofı, G. D. (2015). *Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ile ilgili algılarının metaforik değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kırıkkale.
- Soysal, D. & Afacan, Ö. (2012). İlköğretim öğrencilerinin fen ve teknoloji dersi ve fen ve teknoloji öğretmeni kavramlarına yönelik metafor durumları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(19), 287-306.
- Şengül, S., Katrancı, Y. & Cantimer, G. (2014). Ortaöğretim öğrencilerinin matematik öğretmeni kavramına ilişkin metafor algıları. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 25(1), 89-111.
- Tamer, K. & Pulur, A. (2001). *Beden eğitimi sporda öğretim yöntemleri*. Ankara: Ada Matbaacılık Ltd. Sti., 3.
- Tunç, A. (1999). *Beden eğitimi ve spor bilimine giriş*. Ders Notları, Niğde, 6-84.
- Türker, M. (2009) *Mevlana'nın Mesnevi'sinde metaforun yeri*, Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Umuzdaş, S. & Umuzdaş, M. S. (2013). Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin müzik dersine ilişkin algılarının metafor yoluyla belirlenmesi, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 10(1), 719-729.
- Ünlü, H. & Aydos, L. (2007). Öğretmen görüşlerine göre; beden eğitimi derslerinde öğretmenlerin ve öğrencilerin tercih ettikleri öğretim yöntemleri. Ahi Evran Üniversitesi, *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 8 (2) 71-81.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, 8. Basım, Ankara; seçkin yayınevi.

Extended Summary

1. Introduction

In the field of education, many researches have been conducted using metaphors since 1980s (Aydın and Pehlivan, 2010). Metaphoric perception research was mostly applied on students, teachers and prospective teachers. And it is seen in research that the concepts of course, teacher and school are generally discussed (Aktamış and Dönmez, 2016; Dumanlı, 2014; Kalyoncu, 2012; Karaca and Ada, 2013; Mertol, Doğlu and Yılar 2013; Oğuz, 2009; Saban, 2008; Saban, 2009; Soysal and Afacan, 2012; Şengül, Katrancı and Cantimer, 2014; Umuzdaş and Umuzdaş, 2013). In the field of physical education and sports (PES) Education, perceptions of middle school students towards sports and PES course have been the subject of research. (Karaşahinoğlu and İlhan, 2019; Koç, Murathan, Yetiş and Murathan, 2015; Namli, Temel and Güllü, 2016; Sofi, 2015).

Metaphoric perceptions of different branch teachers towards the PES teacher and the PES course are a curious topic. The perceptions of other branch teachers, who are the closest individuals to these concepts after the students and the PES teacher, will be able to provide important evaluations. There is no research on teachers on this subject. This research is thought to fill a gap. The aim of this study is to reveal the perceptions of different branch teachers on PES teachers and PES course.

2. Method

In this study, one of the qualitative research designs, phenomenology, has been used. The study group consists of 346 teachers working in the high schools Başakşehir, Avcılar, Küçükçekmece and Esenyurt districts of İstanbul in the 2018-2019 academic year. Research data has been obtained from the completion of the sentences such as; “PES teacher is like..... Because.....” and “PES course is like Because.....” The analysis of the data is composed of naming, classification, category development, ensuring validity and reliability and transferring data to computer.

3. Findings, Discussion and Results

A total of 346 teachers generated 215 different metaphors for PES teachers and 191 for PES course. The metaphors produced by teachers seem to be distributed on a very broad conceptual basis. 16 different conceptual categories were generated for PES teacher and 13 for PES course. The relationship of metaphors with health, educational situations, values, nature, social life, inner feelings, student development, positive and negative emotional states shows the width of this framework. From this point of view, it can be said that the experience of the teachers which gives direction to the perceptions of the concept of varies.

When the conceptual categories belonging to the metaphors generated are examined, teachers have generated metaphors for PES teachers mostly belonging to the categories below: as A Health and Peace Source (f=57, %16.47), as a guide (f=46, %13.29), as An Instructor (f=41, %11.85). They generated metaphors for PES course mostly on the following categories: as a health and peace source (f=148, %42.77), as an expression of values and emotions (f= 48, %13.87) and in relation with nature (f= 35, %10.12). According to the number of usage, below are the metaphors used respectively for physical education teachers: friend (9), iron (7), doctor (7), tree (6), sun (6), light (6). Teachers have used the following metaphors for physical education and sports respectively; therapy (23), medicine (18), breathing (16), life (11), water (11). In the research, negative perception of teachers of different branches towards PES teacher (2.89%) and negative perception of PES course (2.31%) is quite low.

As a result of the research, it was understood that metaphors can be used as a tool to reveal teachers' perceptions about the concept of BES teacher and BES course. It is thought that it would be beneficial to carry out more participatory and qualitative studies that will reveal the causes of negative perceptions of PES teachers to researchers who want to work in this field.

Etik Beyannamesi

Bu makalede “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında belirtilen bütün kurallara uyduğumuzu, “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirini gerçekleştirmediğimizi, hiçbir çıkar çatışmasının olmadığını ve oluşabilecek her türlü etik ihlalinde sorumluluğun makale yazarlarına ait olduğunu beyan ederiz.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik kurul adı: Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

Etik kurul karar tarihi: 30.07.2018

Etik kurul belgesi sayı numarası: 07/08

Araştırma makalesi: Koç, Y. & Yeniçeri, S. (2021). Farklı branş öğretmenlerinin beden eğitimi ve spor öğretmenlerine ve beden eğitimi ve spor dersine yönelik algılarının metaforik analizi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 106-125.